

Amoris: Mluvme o rodině! Buďme rodinou!

Program pro farnosti

Radost z lásky

Farní rozhovory v šesti setkáních

Poznámka k českému vydání

Text apoštolské exhortace *Amoris laetitia* („Radost z lásky“, dále jen AL) přebíráme z tohoto vydání: Papež František, *Amoris laetitia*, přel. Jaroslav Brož, Paulínky, Praha 2016.

Všechny biblické texty i názvy a zkratky biblických knih jsou převzaty z katolického liturgického překladu V. Bognera (*Nový zákon*, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 2006).

Úvodní slovo

Ve své apoštolské exhortaci nazvané *Amoris laetitia*, „Radost z lásky“, papež František vyjadřuje naději, že rodiny a všichni, kdo je mají podporovat, budou tento dokument pečlivě a trpělivě studovat. Předkládaný program nazvaný „Amoris: Mluvme o rodině! Buďme rodinou!“ představuje iniciativu, která má toto studium podpořit a nabídnout pro ně podklady, a to v rámci přípravy na Světové setkání rodin, které se uskuteční v srpnu roku 2018 v Dublinu. Program sestává z několika prvků:

- *Radost z lásky: Farní rozhovory v šesti setkáních* je program určený farnostem; zkoumá klíčové prvky poselství exhortace snadno přístupným a praktickým způsobem.
- *Praktické iniciativy pro oblíbené okamžiky* je nabídka aktivit, které navazují na významné momenty rodinného života a vnášejí do nich klíčové prvky poselství *Amoris laetitia*.
- V průběhu roku bude poskytnuto také množství materiálů dostupných on-line, mezi nimi animace věnované *Amoris laetitia* pro dospělé i pro děti nebo studiové diskuze a rozhovory.
- Dostupná je rovněž animátorská příručka určená k přípravě dobrovolníků, kteří by chtěli pomoci s předáváním programu *Amoris*.

Veškeré materiály jsou v angličtině dostupné on-line na adresách www.amoris.ie a www.worldmeeting2018.ie. Program *Amoris* se sice soustředí zejména na exhortaci *Amoris laetitia*, čerpá ale také z dalších dvou klíčových dokumentů pontifikátu papeže Františka: z jeho encykliky *Laudato si'* (*O péči o společný domov*) a z apoštolské exhortace *Evangelii gaudium*, „Radost evangelia“.

Program *Amoris* má zároveň pomoci naplnit některé z cílů dokumentu nazvaného *Share the Good News* („Hlásejte radostnou zvěst“) – irského národního direktoria pro katechezi. Tento dokument dbá na to, aby se „farní společenství stalo ústředním místem rozvoje víry ve všech jejích podobách“ (č. 130). Direktorium zároveň vnímá, že pro rozvoj víry dospělých osob má velký význam i multimediální přístup. „Využívat je třeba také informační technologie a další nové a rozmanité metody komunikace. Dospělým lidem, pro které má čas mimořádnou hodnotu, může distanční vzdělávání výrazně pomoci“ (č. 75).

Animátorská příručka předkládá praktické způsoby, jak povolávat a formovat farníky-laiky k tomu, aby přijímali spoluzodpovědnost za rozvoj a uskutečňování místních iniciativ zacílených na rozvoj víry. Direktorium k tomu jasně prohlašuje: „Je rozhodně namístě volit spolupráci v týmu a všemi silami ji podporovat“ (č. 87). Cituje také papeže Benedikta XVI.: „Právě to je váš úkol, drazí faráři, abyste podporovali duchovní a apoštolský růst těch, kdo se už nyní intenzivně věnují práci ve farnosti. Představují jádro společenství, které bude pro ostatní lidi kvasem.“

Direktorium zároveň uznává, že péče o rozvoj víry dospělých lidí ve farnosti si vyžaduje pozvolný a diferencovaný přístup. „Některým dospělým osobám stačí úvodní materiál, zatímco jiní se mohou zajímat i o hlubší teologickou diskuzi“ (č. 74). V tomto duchu program *Amoris* zahrnuje širokou nabídku iniciativ: od jednorázových farních aktivit během důležitých rodinných momentů až po sérii rozhovorů nad exhortací *Amoris laetitia*. Tato nabídka má přitáhnout co nejvíce lidí k rozvoji víry na té úrovni, která jim vyhovuje, a poté je pozvat k dalšímu zamyšlení a rozhovorům o radostné zvěsti Ježíše Krista.

Světové setkání rodin a jeho přípravné katecheze nabízejí diecézím a farnostem příležitost k tomu, aby v rozvoji víry svých věřících postoupily způsobem, který dokáže využít důležité okamžiky lidského a rodinného života a přitom samotné setkání přesahuje.

Obsah

Rodinná modlitba za Světové setkání rodin v roce 2018	3
Mluvme o rodině: Farní rozhovory o „Radosti z lásky“ v šesti setkáních	4
První setkání: Realita dnešního rodinného života	5
Druhé setkání: Křesťanská vize rodiny	11
Třetí setkání: Boží sen o lásce	16
Čtvrté setkání: Manželská láska rostoucí ke zralosti	21
Páté setkání: Z Božího milosrdenství není nikdo vyloučen	25
Šesté setkání: Evangelium naděje pro naše rodiny	31

Rodinná modlitba za Světové setkání rodin v roce 2018

Bože, náš Otče,
jsme bratry a sestrami v Ježíši, tvém Synu,
a v Duchu tvé lásky tvoříme jednu rodinu.

Zahrň nás požehnáním radosti z lásky.

Dej, ať jsme trpěliví a vlídní,
milí a velkorysí
a ujímáme se těch, kdo jsou v nouzi.
Pomáhej nám žít tvé odpuštění a pokoj.

Svou láskyplnou péčí ochraňuj všechny rodiny,
zvláště ty, za které nyní prosíme:
(po chvíli ticha můžeme zmínit vlastní rodinné příslušníky i další lidi).

Rozmnožuj naši víru,
posiluj naši naději,
uchovej nás v bezpečí své lásky
a dej, ať jsme ti stále vděční
za dar života, který společně sdílíme.

Prosíme o to skrze Krista, našeho Pána. Amen.

Maria, matko a průvodkyně, oroduj za nás.
Svatý Josefe, otče a ochránce, oroduj za nás.
Svatí Jáchyme a Anno, orodujte za nás.
Svatí Ludvíku a Zelig Martinovi, orodujte za nás.

Mluvme o rodině: Farní rozhovory o „Radosti z lásky“ v šesti setkáních

Tento program sestávající ze šesti setkání je přípravou na Světové setkání rodin, které se uskuteční v Dublinu roku 2018. Program všechny účastníky podněcuje, aby se zamysleli nad exhortací *Amoris laetitia*, kterou papež František sepsal po skončení dvou synodů věnovaných rodině, a po konzultacích, které před samotnými synody proběhly po celém světě.

Program je zároveň odpovědí na vize nastíněné v irském národním direktoriu pro katechezi nazvaném *Share the Good News*, které farnosti vybízí k rozvoji iniciativ, při nichž se lidé všech věkových kategorií mohou zamyslet nad svou vírou a jejími důsledky pro každodenní život. Každé ze šesti setkání proto bude mimo jiné zkoumat, jak se cíle tohoto programu shodují s cíli dokumentu *Share the Good News*.

Účastníci jsou při každém setkání vybídnuti, aby se zapojili do interaktivního a participativního procesu. Program jim zároveň pomůže, aby se zamysleli nad svými zkušenostmi z rodinného života i nad svými reakcemi na papežovy úvahy v *Amoris laetitia* a své myšlenky dokázali pojmenovat.

Výchozími body jsou zkušenost lidí s láskou a naděje i obavy, které mají spojené s manželstvím a rodinou.

- **První a druhé setkání** se zabývají realitou rodinného života v dnešním světě. Zabýváme se tím, jak papež František hovoří o všeobecné touze po trvalé lásce a jak nás jako církve vyzývá, abychom radostnou zvěst o evangeliu rodiny, která zmíněnou touhu podporuje, předávali účinnějším způsobem. Text zároveň zkoumá, jaké nároky na stabilitu rodinného života vznáší konzumní myšlení a také základní úlohu Boží lásky v našem učení o trvalé manželské lásce a její otevřenosti novému životu.
- Ve **třetím a čtvrtém setkání** se program dále věnuje tomu, jak se láska žije v rodině a jak probíhá výchova dětí.
- Během **pátého setkání** program zkoumá, jak papež František rozumí lidské křehkosti ve vztahu k realitě rodinného života i tomu, jak je důležité oslovovat všechny lidi bez ohledu na okolnosti, ve kterých žijí, a také primární úloze Božího milosrdenství při naší reakci na tuto křehkost. Pro všechny, kdo se věnují pastoračnímu, i pro všechny rodiny je to výzva, aby oslovovali také lidi na okraji, který papež František nazývá „periferie“. Zároveň toto setkání zjišťuje, jakou úlohu při konkrétní aplikaci milosrdenství hraje rozlišování.
- V **závěrečném setkání** se program zabývá spiritualitou naděje ve vztahu k lásce a manželství. Toto setkání dává lidem příležitost naslouchat zkušenostem starších manželů a vyslechnout si jejich rady pro mladší generace. Součástí jsou také praktické rady papeže Františka zaměřené na to, jak se rodiny mohou stát místem radosti uprostřed lidské křehkosti.

První setkání: Realita dnešního rodinného života

„Vyrovnat se se změnou není nikdy snadné a pro každou společnost je zvlášť obtížné pojmout prudké změny... Zdá se ale, že život v dnešním postmoderním světě definuje právě změna. V takové společnosti se vytrácí bezpečí a osamocení tu jde ruku v ruce s frenetickým stylem života... Musíme se naučit vést dialog se stále se proměňující lidskou realitou, abychom do ní mohli novým způsobem vnášet smysl života, jak mu rozumíme v Ježíši Kristu“ (*Share the Good News*,15).

1. Přivítání, úvod a shrnutí (10 min.)

Ti, kdo program povedou, se celé skupině představí. Pak se v menších skupinkách představí i sami účastníci.

Vedoucí představí program: Těchto šest setkání se bude zabývat dokumentem papeže Františka o rodinném životě, nazvaným *Amoris laetitia*, „Radost z lásky“. Cílem tohoto krátkého programu je poskytnout nám všem příležitost k diskuzi o tom, co nám papež říká, a to ve světle našich vlastních zkušeností ze života v rodině. Zároveň se chceme zamyslet nad realitou dnešního rodinného života. Všechny večery budou mít stejnou jednoduchou strukturu. Podíváme se na jedno z témat popsanych v *Amoris laetitia*. Začneme tím, že si řekneme o vlastních zkušenostech, které mají k danému tématu nějaký vztah. Potom se ve světle těchto zkušeností budeme zabývat tím, co nám chce říct papež František.

Naše první téma zní: „Realita dnešního rodinného života“. Začneme tím, že se podíváme na videoklip, ve kterém různí lidé mluví o svých zkušenostech s dnešní rodinou, a pak si o tom v menších skupinkách pohovoříme. Následně si vyslechneme myšlenky papeže Františka o tom, co v moderní společnosti rodinnému životu pomáhá, a co ho naopak ztěžuje. Také o tom si pohovoříme v menších skupinkách.

Doufáme, že každý z nás dostane příležitost podělit se o vlastní zkušenosti z rodinného života i o svůj pohled na to, co nám říká papež. Právě k tomu nás totiž Svatý otec vybízí, a to zejména v rámci přípravy na Světové setkání rodin.

Papež František zdůrazňuje, jak velice je důležité, abychom mezi sebou jednali se vzájemnou úctou a respektem, zvlášť když se naše pohledy na nějakou věc liší. Můžeme si teď pár minut popovídat o tom, jak lze tento respekt projevit dalším lidem ve skupině?

Sestavte základní pravidla, která lidem pomohou komunikovat mezi sebou tak, aby se každý mohl projevit a byl přitom respektován. Například:

- Každý se zde má cítit vítán.
- Každý má příležitost promluvit – neskáčeme do řeči a nepřerušujeme.
- Každý má právo na své názory – můžeme nesouhlasit, ale neútočíme a neznevažujeme.
- Ujistěte se, že máte mobilní telefon vypnutý nebo ztišený.

Na konci každého setkání zaznamenáme všechno, co je podle vás vhodné odeslat organizátorům Světového setkání rodin jako materiál, který jim během přípravy pomůže naslouchat hlasu lidí.

2. Vox populi (5 min.)

(VIDEOKLIP)

V tomto videu uslyšíte několik lidí s různými zkušenostmi ze života v rodině, jak popisují své vlastní prožitky současné reality rodinného života.

3. Diskuze (15 min.)

- Co jste slyšeli?
- Co vás překvapilo?
- Kdyby se někdo zeptal vás, co byste odpověděli?

4. Výklad podle *Amoris laetitia*: Jakým problémům dnes lidé čelí

(VIDEOKLIP)

Jedním z důvodů, proč papež František po konzultacích v celém světě napsal dokument *Amoris laetitia*, je jeho přesvědčení, že mezi všemi členy církve – mladými i starými, těmi vytlačovanými na okraj stejně jako těmi stojícími v samém středu – je přítomná veliká moudrost. Týká se to i této naší skupiny, která se tu dnes večer sešla. Papež František sepsal tento dokument pro každého, kdo patří do rodiny a zastává v ní jakoukoli úlohu – ať je rodičem, sourozencem, manželem nebo prarodičem atd. I to se týká nás všech, kdo jsme se tu dnes večer sešli.

„Doufám, že každý při četbě pocítí volání pečovat s láskou o život rodin, protože ‚rodiny nejsou problém, ale především příležitost‘“ (AL,7).

„Rodina je dobro, které společnost nemůže přehlížet a které potřebuje ochranu“ (AL,44).

Rodiny jsou pro budoucnost světa i pro budoucnost církve důležité. Ještě důležitější jsou ale pro samotné lidi, aby z nich mohly vyrůst zdravé a šťastné bytosti. Papež chce rodinám předat radostnou zvěst, která jim pomůže v konkrétní realitě jejich každodenního života. Připomíná, že „žádná rodina není dokonalá a hotová jednou provždy“ (AL,325). Ať už se ale utváří jakkoli, je to především první místo, kde lidé zakoušejí lásku, kde se učí, že je někdo miluje a jak zase oni mají milovat druhé. Tato zkušenost lásky jim umožňuje utvářet si pozitivní obraz sebe sama a budovat zdravé vztahy.

Touha po vztahu založeném na trvalé a výlučné lásce, touha společná všem lidem včetně mládeže, je pro rodiny znamením naděje. Každý chce být milován a každý chce vědět, že láska, kterou prožívá, bude trvalá.

„Touha po rodině je stále živá, zejména mezi mladými lidmi, a je motivací pro církev“ (AL,1).

Papež František odkazuje na řadu pozitivních vlastností dnešní kultury: lidé chtějí činit dospělá rozhodnutí, která se opírají o to, co považují za správné, a ne rozhodovat se jen pro to, co se od nich čeká. Ovládají tak mnohem pevněji vlastní osud a v realitě svého života se cítí naplněnější.

„Stejná důstojnost muže a ženy nás naplňuje radostí, protože jejím přijetím dochází k překonávání starých forem diskriminace a v rodinách se rozvíjí smysl pro vzájemnost“ (AL,54).

Uznání stejné důstojnosti mužů a žen napomáhá většímu rozdělení rolí v rodině a větší odpovědnosti za ni. Zároveň dává lidem pocit, že mají vlastní budoucnost ve svých rukou, a umožňuje každému jedinci dosáhnout svých cílů i přispívat k celkovému dobru rodiny.

Mnohé hodnoty soudobé kultury nicméně působí proti rodinnému životu a zpochybňují ideu trvalého závazku vůči druhému člověku. Pokud se individualismus a seberealizace cení tak, že už nezbývá místo pro zájem o druhé a společné dobro, oslabuje to rodinné vztahy a každý rodinný příslušník se pak cítí jako samostatná jednotka. Lidé jsou pohlaceni osobním naplněním, a ne už tolik tím, jak mohou vlastní dary a nadání dát do služby ostatním rodinným příslušníkům i širšímu okruhu lidí.

„Svoboda volby dovoluje plánovat si vlastní život a zušlechťovat to nejlepší v sobě, ale nemá-li člověk vznešené cíle a osobní kázeň, zdegeneruje, takže už není schopen se velkodušně darovat“ (AL,33).

Papež František zmiňuje, jaký tlak na rodinný život vytvářejí faktory, jako je nezaměstnanost, rychlé tempo moderního života, nedostupnost vhodného bydlení a chudoba. Pod vlivem těchto tlaků jsou lidé ve vztahu k ostatním netrpělivější a hůř se jim daří vyhovět potřebám dalších rodinných příslušníků, což vede k nesouladu a někdy i rozpadu rodiny. Papež dále prohlašuje, že rodiny si od politických, společenských i finančních orgánů a institucí zaslouží kvalitní rodinnou politiku.

„Rodina a dům patří k sobě. Tento příklad ukazuje, že musíme zdůrazňovat práva rodiny, a ne jenom práva jednotlivců“ (AL,44).

Rostoucí spoléhání se na sociální média může vést lidi k představě, že život a lidské vztahy lze řídit podobně jako sociální sítě a přátelství navazovaná on-line. Myšlení ovlivněné sociálními médii může vést k představě, že vztahy lze libovolně navazovat, opouštět, blokovat nebo znovu navazovat, a to bez ohledu na komplexní povahu jedince a lidských vztahů. Papež František pochopitelně uznává i pozitivní stránky sociálních médií. Sám je pravidelně používá, zamýšlí se ale nad tím, že mladí lidé jsou prostřednictvím těchto sítí bombardováni zprávami, které nepřispívají k jejich růstu a dozrávání. Zvláště mladé lidi je třeba vést k tomu, aby poznávali pravou hodnotu sociálních médií a toho, k čemu slouží.

„Domnívají se, jak jsou tomu zvyklí na sociálních sítích, že lásku je možno začít nebo skončit podle libosti uživatele a také že ji může rychle zablokovat“ (AL,39).

Domov je místem, kde se děti poprvé učí o víře. Víra se doma předává nejen tím, co o ní rodiče dětem říkají, ale také tím, jak sami doma žijí a jaké navazují vztahy s druhými lidmi, zejména jak reagují na potřebné. Papež František zároveň zdůrazňuje nesmírně důležitou úlohu, jakou v předávání víry hrají prarodiče.

Představa církve o lásce a manželství má mnoho co říci i dnešní době. A bude mít co říci, dokud lidé budou toužit po trvalých, oddaných a milujících vztazích. Papež František církev povzbuzuje, aby hledala nové způsoby, jak toto poselství hlásat lidem v dnešním světě. Lidé dnes nepřijmou to, co se jim předkládá jen z hlediska autority, „protože to tvrdíme“. Papež František upozorňuje, že místo kritiky nebo snahy něco vnucovat máme hledat způsoby, jak důvody a motivy vedoucí k rozhodnutí se pro manželství a rodinu předkládat atraktivní a lákavou formou.

„Jako křesťané nemůžeme přestat podporovat manželství jen z toho důvodu, abychom v dnes citlivých oblastech nenaráželi nebo abychom byli módní anebo abychom neupadali do pocitu bezmoci tváří v tvář morálnímu a lidskému úpadku“ (AL,35).

5. Diskuze (20 min.)

- Co ze zkušeností jiných lidí z rodinného života odpovídá tomu, co nám říká papež František?
- Kdybyste mohli mluvit přímo s papežem Františkem, co byste mu o rodinném životě chtěli sdělit?
- Jaké myšlenky o realitě dnešního rodinného života si odnášíte z tohoto setkání?

6. Zaznamenejte odpovědi účastníků

Doporučujeme, abyste v této části každého večera vybídli účastníky k vyplnění krátkého shrnutí. To má dva účely. Jednak vám to poskytne stručný záznam hlavních myšlenek, které se během daného setkání vynořily z diskuze, a s těmito myšlenkami pak lze pracovat v úvodu dalšího setkání. Zároveň je to ale i způsob, jak zachytit převažující reakce na to, co bylo obsahem povídání během tohoto večera. Takový materiál může posloužit pořadatelům Světového setkání rodin, aby nechali zaznít hlas těch, kdo žijí v rodinách, přímo během akce. Ti, kdo setkání daného večera vedli, se na závěr mohou na chvíli sejít, aby porovnali poznámky zaznamenané na jednotlivých listech.

7. Závěrečné zamyšlení (5 min.)

8. Čaj/káva

Zatímco se účastníci občerstvují čajem nebo kávou, vybídněte je, aby utvořili skupinky po čtyřech nebo pěti lidech, společně se zamysleli nad otázkami z poznámkového listu a napsali k nim své odpovědi.

List na poznámky

(je možné jej pro účastníky namnožit)

1. Jaké hlavní myšlenky vyplynuly z dnešní diskuze a poslouží nám při jejím shrnutí během dalšího setkání?

2. Objevilo se v dnešní diskuzi něco, co by podle vás mělo zaznít také během Světového setkání rodin?

Shrnutí

Papež František při psaní *Amoris laetitia* myslel na všechny. Dokument je určený každému člověku, který patří do nějaké rodiny: ať je to syn, dcera, manželka, manžel, prarodič. Každý má svou vlastní zkušenost s příslušností k rodině a dokument pojmenovaný jako „Radost z lásky“ má oslovit každého v jeho konkrétní zkušenosti s rodinným životem.

Rodina je pro budoucnost světa a církve nezbytná. Právě v rodině se každý člověk poprvé učí, co to je láska, protože tady si uvědomuje, že je milován, a učí se, jak má milovat druhé. To je přitom nezbytný předpoklad, aby dorostl a stal se zdravým a zralým jedincem.

Každý touží po vztahu založeném na ideálu trvalé a výlučné lásky. To je pro rodiny znamením naděje.

Lidé dnes chtějí mít vlastní život pod kontrolou a rozhodovat se podle toho, co pokládají za správné, a ne podle pravidel nebo příkazů ukládaných jim zvenčí. To je může dovést k větší zralosti a silnějšímu pocitu zodpovědnosti za vlastní život i budoucnost.

Více se uznává rovnost mezi muži a ženami. Převědeme-li to do rodinného života, je výsledkem lepší rozdělení rolí a zodpovědnosti v rodině. Lidé pak mohou mít svůj život lépe pod kontrolou.

Jestliže ale touha po osobním naplnění tuto touhu milovat a pečovat o druhé uhasí, je pěstování vztahu založeného na vzájemné lásce a péči o druhé těžší.

V mnoha rodinách jsou vztahy vystaveny velkému tlaku kvůli nezaměstnanosti, tempu moderního života, chudobě, chybějícímu vhodnému bydlení a dalším faktorům. Papež František naléhá na politické představitele a zástupce finančního světa, aby přijali opatření směřující k zabezpečení blaha rodin. To je v zájmu celé společnosti.

Papež František uznává mnohá pozitiva sociálních médií, připomíná ale, že rostoucí spoléhání se na to, jak ovlivňují náš život, může vést k představě, že život a lidské vztahy lze řídit podobně jako sociální, že je lze libovolně zapínat a vypínat. To by ale znamenalo ignorovat komplexní povahu mezilidských vztahů.

Domov je místem, kde se děti poprvé učí o Bohu. Rodiče svým dětem předávají víru nejen tím, co říkají, ale – a to je mnohem důležitější – také tím, co dělají a jak se chovají ke druhým lidem doma i jinde. Velice důležitou úlohu v předávání víry hrají prarodiče.

Dokud lidé touží po vztazích postavených na trvalém a láskyplném závazku, vize církve týkající se manželství bude mít světu stále co nabízet.

Druhé setkání: Křesťanská vize rodiny

„Katolická vize má podporovat a povznášet lidskou schopnost objevovat smysl života uprostřed Boží lásky. Takové chápání posiluje lidskou důstojnost jedince a utvrzuje ho ve vztahu k Bohu i k druhým lidem“ (*Share the Good News*,28).

1. Přivítání, úvod a shrnutí (5 min.)

Vítejte zpět. Minulý týden jsme se zabývali realitou rodinného života, jak ji sami prožíváme a také jak ji vnímáme z toho, co se děje kolem nás. Potom jsme naslouchali tomu, jak současný rodinný život vidí papež František a jak o něm mluví v exhortaci *Amoris laetitia*, „Radost z lásky“. Toto jsou některé hlavní body, které při minulém setkání vyplynuly ze závěrečné diskuze. (*Asistent shrne diskuzi z předcházejícího setkání.*)

Dnes se podíváme, jak vypadá křesťanská vize rodiny. Znovu začneme tím, že budeme naslouchat zkušenostem několika lidí žijících v dnešním světě, a pak vás vyzvu, abyste popsali své vlastní zkušenosti. Respondenti dostali otázku, jak se dnes podle nich rodina zobrazuje v médiích, ve filmech apod., a jak vypadá jejich vlastní ideál rodiny. Po zhlédnutí videa budete vybídnuti, abyste vyjádřili vlastní postřehy na toto téma, a pak si vyslechneme, co navrhuje papež František v *Amoris laetitia*. Začneme tím, že si připomeneme pravidla dobré komunikace, na kterých jsme se minule shodli.

2. Vox populi (5 min.)

(VIDEOKLIP)

Lidé odpovídají na tyto dvě otázky:

- Co zaznělo v tomto videoklipu?
- Jak sníte, že by mohla vypadat vaše vlastní rodina?

3. Výklad: Bůh dává nový význam

(VIDEOKLIP)

Papež František se sám rozhodl pro život v celibátu. Není ženatý a nemá žádné děti. I tak ale patří do rodiny – mezi své rodiče, sourozence, synovce a neteře i další příbuzné. Každý z nás patří do nějakého rodinného prostředí. Proto papež František chtěl, aby se jeho dokument *Amoris laetitia* týkal všech. Přesto ale zdůrazňuje jedinečnou a nenahraditelnou úlohu milujících rodičů a jejich dětí. Podle něj nás budoucnost lidstva zavazuje k vytváření přívětivých míst, kde se rodí děti a dostává se jim podpory, aby mohly vyrůst a stát se svobodnými, zralými lidmi, kteří mohou naplnit vlastní a jedinečný potenciál.

„Každý člověk, který touží založit na tomto světě rodinu, která bude učit děti radovat se z každé činnosti, jejímž záměrem je přemoci zlo – rodinu, která ukazuje, že Duch je živý a působí – si zaslouží vděčnost a uznání“ (AL,77).

Papež František potvrzuje hodnotu svátostného manželství, které je trvalé, věrné a otevřené k přijetí dětí. Svátostné manželství dává smysl tehdy, když věříme v radostnou zvěst, že Bůh je láska, že každého z nás nepodmíněně miluje a chce, aby z každého vyrostl člověk, který má rád druhé a druzí mají rádi jeho. Bez tohoto základu se ideál manželství jako trvalého, oddaného a milujícího vztahu může jevit jako „chladná nauka bez života“ (AL,59).

„Trvalost spojení, která se vyslovuje v manželské slibu, je víc než společenská formalita nebo tradice, protože má základ ve spontánním zaměření lidské osoby“ (AL,123).

Bůh nás miluje bez jakýchkoli dalších podmínek! Jeho milosrdenství zahrnuje každého člověka, ať je jaký chce nebo ať udělal cokoli. Lidé jsou dnes spoutáváni množstvím hmotných starostí, jako například kolik peněz vyděláme, co si pořídíme, jaké místo zaujímáme ve společnosti. Přínos těchto věcí můžeme ve svém životě okamžitě pocítit a konkrétně, reálně vidět. Někdy je ale těžké považovat za důležitý také vztah k Bohu lásky, se kterým se setkáváme v hloubi duše, a nacházet si čas, abychom tento vztah sytili.

Bůh je Otec, Syn a Duch Svatý, společenství lásky. Protože jsme byli stvořeni k Božímu obrazu, jsme stvořeni ke vztahu: abychom milovali a byli milováni. Tak je to zapsáno v naší DNA! Abychom si to ale v hloubi duše mohli uvědomit, musíme rozvinout svůj vztah k Bohu Otci, Synu a Duchu Svatému, rozvíjet ho úvahami a komunikací s Bohem.

„Bůh jako Trojice je společenství lásky a rodina je jeho živým odleskem“ (AL,11).

Svátost manželství proto není jen nějaký společenský zvyk. Je to symbol závazku, který dva lidé veřejně uzavírají a skrze který přijímají Boží milost, aby je v manželství podpírala. Pokud se manželé k tomuto celoživotnímu láskyplnému vztahu zavážou s vědomím, že je nepodporuje jen láska jejich příbuzných a přátel, ale také Boží milost, stává se z této svátosti mocný zdroj síly pro společnou cestu. Společným vztahem muže a ženy a sítí vztahů, které budují se svými dětmi i okolním světem, pak prosakuje svátostná milost a dále ho posiluje.

„Manželství je vzácné znamení, protože když muž a žena slaví svátost manželství, Bůh se v nich takřka ‚zrcadlí‘, vtiskuje do nich své rysy a nezrušitelný charakter své lásky. Manželství je pro nás ikona Boží lásky“ (AL,121).

Rodiny, které se zavazují k věrnosti, stálosti a lásce, se stávají majáky Boží lásky ve světě. Papež František prohlašuje, že každá rodina se navzdory svým slabostem může pro svět stát světlem.

Bůh je nejvyšší Stvořitel veškerého života. Stvořil lidi ke svému vlastnímu obrazu a podle své podoby. Ideál manželské lásky spočívá podle papeže Františka v tom, že je vždy otevřená plodnosti, ze které se rodí děti a která manžele vyvádí mimo ně samotné. Skutečná láska se vždycky otevírá druhým a nikdy se neuzavírá do sebe. Manželé, kteří dávají zrození novému životu, jsou živým obrazem Boha, zdroje všeho života.

„Žádný vztah, který je nestálý nebo uzavřený předáváni života, nemůže zajistit společnosti budoucnost“ (AL,52).

Papež František chválí všechny rodiny, které se starají o své staré příslušníky, někdy i za cenu vypětí, které to pro ostatní členy rodiny znamená. Takové rodiny jsou svědectvím o posvátnosti života ve všech jeho obdobích. Papež naléhá na církev, aby takovým rodinám pomáhala a podporovala je. Oceňuje také rodiny pečující o své příslušníky, kteří mají zvláštní potřeby. Když „přijmou tajemství křehkosti lidského života a pečují o něj“ (AL,47), svědčí o hodnotě každého člověka. „Velký obdiv si zaslouží rodiny, které přijímají s láskou nesnadnou zkoušku postižení dítěte. [...] Rodina, která přijímá pohledem víry přítomnost osob s omezeními, může poznávat a zaručovat kvalitu a hodnotu každého života s jeho potřebami, právy a příležitostmi“ (AL,47).

„Zvláštní ocenění si zaslouží asociace a hnutí rodin, které se věnují starým lidem v duchovní a sociální oblasti [...]. Zvýšená péče a pozornost věnovaná závěrečné fázi života je dnes o to nezbytnější, čím víc se dnešní společnost snaží odstranit jakýkoli projev smrti a umírání“ (AL,48).

Ačkoli se církev drží ideálu manželství jako trvalého závazku mezi mužem a ženou, existují také další spojení, která pro daný pár znamenají možnost vzájemné podpory. Papež František nás vybízí, abychom takové svazky nikdy nevylučovali, ale doprovázeli je láskou, péčí a pomocí.

Ježíš během svého pozemského života projevoval rodinám trvale svou pozornost a soucit. Jeho evangelium rodiny není nějaký sled abstraktních myšlenek, ale docela konkrétní zdroj útěchy a přátelství nabídnutých každé rodině, a zejména takové, která prožívá těžkosti. Například:

- V příběhu o svatbě v Galilejské Káně posloužil novomanželům o jejich svatebním dni.
- Navštívil Petrovu nemocnou tchyni.
- Projevil soustrast, když se dozvěděl o smrti u Lazara a u Jaira.
- Reagoval na nářek naimské vdovy, které zemřel syn.
- Vyslyšel prosbu otce, jehož dítě mělo padoucnici.

„Smlouva lásky a věrnosti, z níž žije svatá Rodina nazaretská, osvětluje princip, který utváří každou rodinu a dává jí schopnost zvládat lépe těžkosti života a dějin. Na tomto základě se každá rodina, přes svoji slabost, může stát světlem v temnotě světa“ (AL,66).

Ježíš také potvrdil nerozlučitelnost manželství. Prohlásil totiž: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“ (Mt 19,6)

Vždycky ale zároveň hlásal evangelium milosrdenství a nikdo nebyl z jeho lásky vyčleněn. Papež František naléhavě vybízí církev, aby i dnes doprovázela všechny rodiny, jak to dělal Ježíš, a to včetně těch, jejichž manželství se rozpadlo nebo jejichž svazek církev nepokládá za platný.

V dnešním hektickém životním tempu je pro život rodiny nesmírně důležitá ctnost něžnosti. Už v jednom žalmu nacházíme obraz dítěte podřimujícího v matčině náruči poté, co dostalo najíst, jako konkrétní zobrazení lásky mezi Bohem a jeho lidem. Je to obraz přetéající láskou a něžností. Bůh na nás ve své něžné lásce neustále shlíží. I teď se dívá na toto naše shromáždění pohledem lásky. V rodinném životě může někdy láskyplný pohled vyjádřit úplně všechno. Představte si ten rozdíl mezi láskyplným

pohledem v rodině a pohledem plným pohrdání nebo výsměchu, anebo, ještě hůř, situací, kdy se lidé očima ani nesetkají.

„Na tomto horizontu lásky, jenž je podstatný v životě křesťanských manželů a rodiny, vystupuje také další ctnost, která bývá v této době uspěchaných a povrchních vztahů značně opomíjena, a to je něžnost“ (AL,28).

Neexistuje dokonalá rodina, je ale spousta rodin skvělých. Rodina je nesnadno zvládnutelná mozaika složená z mnoha odlišných skutečností, se všemi svými radostmi, nadějemi a problémy. Papež František trvá na tom, že každá rodina, ať už je její konkrétní podoba jakákoli, je zahrnuta Boží láskou. Přitom nesmíme nikdy zapomínat na to, že nesmírná hodnota křesťanského manželství a rodiny se shoduje s touhou, která je součástí lidské existence.

„Děkuji Bohu za to, že mnohé rodiny, které se vůbec nepovažují za dokonalé, žijí v lásce, uskutečňují své povolání a jdou kupředu, byť po cestě mnohokrát upadnou. Úvahy synodu nám ukazují, že neexistuje nějaký stereotyp ideální rodiny, ale že je tu mozaika coby výzva tvořená z mnoha různých skutečností, plných radosti, dramát a snů“ (AL,57).

4. Diskuze (20 min.)

- Jak se tato vize manželství srovnává s obrazem rodiny, který nám předkládají moderní sdělovací prostředky?
- V čem se liší?
- Jak se úvahy papeže Františka o Bohu shodují s vaším obrazem Boha?
- Co vás z dnešní diskuze uklidnilo, co naopak znejistilo?

5. Vybídněte účastníky, aby vyplnili list s poznámkami

6. Zamyšlení (5 min.)

7. Čaj/káva

Shrnutí

Bůh je Otec, Syn a Duch Svátý. Toto spojení mezi třemi osobami nazýváme Nejsvětější Trojice. Bůh je trojjediný, je společenstvím lásky. Byli jsme stvořeni k Božímu obrazu, a tím také ke vztahu: abychom milovali a byli milováni. Bůh každého z nás miluje bez podmínek. Jeho láskyplný pohled na nás stále spočívá.

Každý patří k nějaké rodině, ať už jako sestra, bratr, partner, prarodič, syn, dcera nebo rodič. Papež František v *Amoris laetitia* počítá se všemi lidmi v jejich nejrůznějších úlohách, se všemi, kdo mají podíl na rodinné lásce. Zvláště ale vyzdvihuje rodiče a děti, kteří jsou podle něj nezbytně důležití pro budoucnost světa a pro budoucnost církve.

Potvrzuje hodnotu svátostného manželství. Muž a žena, kteří se zavážou k trvalému, výlučnému a celoživotnímu vztahu lásky a otevírají se daru nového života prostřednictvím svých dětí, jsou obrazem neochvějně Boží lásky ke každému z nás.

Ve svátosti manželství dostávají muž a žena milost, která je podpírá v celoživotním závazku.

Ideál trvalosti a výlučnosti jde proti duchu světa, který si cení hmotných věcí a kde lidé rychle přesouvají pozornost z jednoho objektu zájmu na druhý.

I když existuje křesťanský ideál, neexistuje nic takového jako dokonalá rodina, jen zajímavá mozaika odlišných skutečností. Ať už je ale jejich konkrétní podoba jakákoli, všechny jsou zahrnuty Boží láskou.

Boží láska a milosrdenství se týkají každého člověka, bez ohledu na to, jaký je a co spáchal. Papež František na nás naléhá, abychom svou péči, soucit a podporu nabízeli všem rodinám.

V evangeliích je zaznamenáno množství příběhů, v nichž jde Ježíš vstříc rodinám, a zvláště těm v nouzi: při svatbě v Káně, v případě Petrovy tchyně, naimské vdovy nebo otce dítěte s padoucníci. Nikdo nebyl vyloučen z Ježíšovy lásky a milosrdenství.

Papež František naléhá na rodiny, aby pěstovaly ctnost něžnosti tím, že se k sobě budou navzájem chovat s takovou jemností, jakou lidem kolem sebe projevoval Ježíš.

Rodiny jsou darem pro církve, která je „rodina rodin“.

Třetí setkání: Boží sen o lásce

„Láska je mnohem víc než jen zákon, který se nám ukládá: „protože on napřed miloval nás“ (srov. 1 Jan 4,19), není už láska ‚příkázáním‘, ale odpovědí na dar lásky, se kterou se k nám Bůh přibližuje“ (*Share the Good News*,59).

1. Přivítání, úvod a shrnutí (5 min.)

Bud'te opět vítáni. Při prvním setkání jsme se společně zamýšleli nad realitou dnešního rodinného života. Minule jsme se zabývali ideálem rodinného života, jak o něm mluví společnost i naše vlastní zkušenost, a poté jsme zkoumali, co o ideálu současného rodinného života říká papež František. Začneme připomenutím hlavních bodů, které vyplynuly z diskuze při minulém setkání.

2. Kaleidoskop (5 min.)

(VIDEOKLIP)

V populární kultuře je patrná silná touha po lásce, zejména po takové, která trvá. Tento videoklip se věnuje snu o lásce, jak je zobrazovaná v moderní a zejména populární kultuře.

3. Diskuze (20 min.)

- Co vás na tomto videu nejvíc upoutalo?
- Do jaké míry se zobrazené pocity shodují s tím, jak lásce rozumíte vy sami?

4. Výklad: Pavlova vize lásky (10 min.)

(VIDEOKLIP)

Papež František čerpá ve svém výkladu z toho, jak o lásce hovoří svatý Pavel v úryvku 1 Kor 13,4-7. Apoštol tu prvním křesťanům předává Ježíšovo poselství lásky. Tady jsou některé z myšlenek papeže Františka:

- **Láskou žijí a lásku pěstují manželé v každodenním životě:** Láska mezi lidmi roste a mění se s tím, jak rostou a mění se sami lidé. Abychom dokázali milovat druhého zralou láskou, musíme v sobě rozvinout sadu mezilidských schopností, které nám pomohou zvážit, co je a co není důležité v tom, jak se chováme ke druhým lidem. Jednou z možností, jak v sobě tyto schopnosti rozvinout, je zamyšlení nad učením svatého Pavla.
- **Láska je shovívavá:** Shovívavost může zakořenit tehdy, když uznáme, že i druzí lidé mají právo na to žít v tomto světě takoví, jací jsou. Nesmíme čekat, že se všechno vyvine tak, jak bychom si to ideálně představovali, anebo že každý bude právě takový, jak bychom chtěli my. Pěstujeme-li tento postoj, roste v nás soucit a také připravenost přijmout druhého člověka i s jeho odlišnostmi a chybami. Být shovívavý a trpělivý znamená být váhavý v hněvu.

„Jestliže se necvičíme v trpělivosti, budeme mít stále důvody, proč reagovat hněvem, a nakonec se z nás stanou lidé, kteří neumějí žít s druhými, asociálně neschopní ovládat svou impulzivnost, a rodina se promění v bitevní pole“ (AL,92).

• **Láska je dobrosrdečná:** Činy jsou hlasitější než slova. Dobrosrdečnost se projevuje v tom, jak se chováme. Být dobrosrdečný znamená být stále připravený druhým pomáhat. Jak říká svatý Ignác z Loyoly: „Láska se musí projevovat více skutky než slovy.“

• **Láska nezávidí:** Pokud někoho skutečně milujeme, těší nás, když se mu něco daří anebo se mu něco skutečně dobrého přihodí. Opravdová láska si cení darů a úspěchů druhých lidí. Uznává, že pro každého vede ke štěstí jiná a jeho vlastní cesta, má jiné dary a jeho život má jedinečný směr. Láska nás vede, abychom hledali způsoby, jak pomoci těm, které společnost odvrhla.

„Závist je smutek z dobra druhého, který dokazuje, že nás nezajímá štěstí druhých, protože jsme zaměřeni výlučně na své vlastní blaho. Zatímco láska nás vyvádí z nás samých, závist nás naopak nutí, abychom se soustředili na své já“ (AL,95).

• **Láska se nevychloubá a nenadýmá:** Láska zcela potlačuje takový způsob myšlení, při kterém se někdo považuje za lepšího, než je druhý. Rozvíjí pokoru a vyhýbá se vychloubání vlastním úspěchem. Ti, kdo milují, se méně soustředí na sebe a více na druhé.

„Logika křesťanské lásky není nadřazenost jednoho nad druhými a potřeba dát jim pocíťovat svou moc, ale logika vyjádřená slovy: ‚Kdo by chtěl být mezi vámi veliký, ať je vaším služebníkem‘ (Mt 20,27)“ (AL,98).

• **Láska nedělá, co se nepatří:** Láska nikdy druhým lidem nepůsobí utrpení. Nejedná hrubě, nezdvořile, není tvrdá v jednání. Vyžaduje, abychom se učili, jak máme naslouchat, jak mluvit a jak mlčet. Naléhavě vyžaduje respekt ke svobodě ostatních lidí. Slova jsou mocné nástroje. Musíme se učit používat je tak, jak to dělal Ježíš: těšit a povzbuzovat, a ne ponižovat, zarmucovat nebo projevovat opovržení.

„Aby byl člověk připraven k pravému setkání s druhým, musí na něj hledět vlídným pohledem. Toho není schopen, pokud v něm převládá pesimismus, který vyhledává nedostatky a chyby druhých, možná jako kompenzování svých komplexů“ (AL,100).

• **Láska nemyslí jen a jen na sebe:** Láska se víc zajímá o to, aby milovala, a ne aby byla milována. Papež František cituje svatého Tomáše Akvinského, který zmiňuje matky jako příklad těch, kdo milují nejsilněji, kdo chtějí víc milovat než být milováni. Láska nic nevyžaduje na oplátku.

• **Láska se nerozčiluje:** Někdy jsme v pokušení zareagovat netrpělivě, bez porozumění, někdy dokonce s hněvem, protože druzí jsou takoví, jací jsou. Chceme je přivést k tomu, aby se zamysleli nad tím, že dělají potíže, nebo jsou dokonce méněcenní. Tak ale láska nejedná.

„Musíme-li bojovat se zlem, dělejme to, ale stále říkejme ‚ne‘ vnitřnímu násilí“ (AL104).

• **Láska má zármutek, když se dělá něco špatného:** Jedna věc je cítit nutkání jednat z nepřátelství k jinému člověku, a docela jiná věc je takovému nutkání podlehnout. Jak říká svatý Pavel: „Ani když se rozhněváte, nenechte se strhnout ke hříchu. Slunce ať nezapadá nad vaším hněvem“ (Ef 4,26). Papež František naléhá, abychom nikdy nekončili den v rodině bez usmíření.

• **Láska zapomíná, když jí někdo ublíží:** Když nám někdo ukřivdí nebo nás zklame, není jednoduché mu odpustit. Od toho, komu bylo ublíženo, to vyžaduje sebeobětování, velkorysost a otevřenost. Dnes víme, že abychom si osvojili postoj přijetí a odpuštění ve vztahu k druhým lidem, musíme se nejprve učit přijímat sami sebe a sobě odpouštět. Budeme-li u druhých hledat jen chyby, povede to k zášti, která je opakem odpuštění.

„Přijmeme-li, že Boží láska je bezpodmínečná, že Otcovu náklonnost si nelze koupit ani zaplatit, pak budeme moci milovat nade všecko, odpouštět druhým i v případě, že se k nám zachovali nespravedlivě“ (AL,108).

• **Láska se raduje, když lidé žijí podle pravdy:** Když se v rodině stane jednomu člověku něco dobrého, měl by vědět, že to s ním budou oslavovat i ostatní. Abychom se dokázali radovat s druhými, musíme se učit soustředit se na jejich důstojnost, doceňovat jejich schopnosti a dobré skutky, a ne věnovat pozornost hlavně jejich slabostem. Vždycky je důležité nezapomínat na to, že nikdo není dokonalý, že všichni máme svá silná a slabá místa. Pokud se nenaučíme radovat se z dobra druhých, odsuzujeme se k neradostnému přežívání.

„Pokud neživíme svou schopnost těšit se z dobra druhého a soustředíme se hlavně na své potřeby, odsuzujeme se k životu, ve kterém je málo radosti, protože Ježíš řekl: ‚Blaženější je dávat než dostávat‘ (Sk 20,35)“ (AL,110).

• **Láska všechno omlouvá:** Láska nás vybízí, abychom o druhých mluvili jen dobře. To neznamená být slepí k jejich chybám, ale vidět jejich chyby a slabosti v širším kontextu, uvědomovat si, že v každém z nás je směsice světla a stínů. Pokud si uvědomíme, že aby byla láska skutečná, nemusí být dokonalá, pak dokážeme ocenit, že nás druhý člověk miluje, jak nejlépe to dovede.

„Vyžaduji-li příliš mnoho, dá mi to druhý nějakým způsobem najevo, protože nebude schopen ani ochoten hrát roli nějaké božské bytosti, ani být služebníkem všech mých potřeb. Láska žije s nedokonalostí“ (AL,113).

• **Láska všemu věří:** „Věřít“ zde znamená „důvěřuje“. Láska důvěřuje, což znamená, že dává svobodu a nesnaží se ovládat, vlastnit nebo kontrolovat. Taková svoboda pak podporuje nezávislost a otevřenost okolnímu světu. Umožňuje lidem, aby se otevřeně dělili s druhými a neskrývali se ze strachu před odsouzením nebo podezíráním. Vyhýbá se podvodu, falešnosti a lži. Každému rodinnému příslušníkovi, každému partnerovi dovoluje, aby rozvíjel vlastní zájmy a činnosti i vztahy s druhými lidmi.

„Láska má důvěru, ponechává druhému svobodu, nesnaží se mít všechno pod kontrolou, všechno vlastnit a ovládat“ (AL,115).

• **Láska nikdy nad ničím nezoufá:** Láska doufá v lepší budoucnost. Všechno, včetně lidí, se může změnit. A dokonce i tehdy, pokud proměna neprobíhá v tomto světě, žije křesťan v naději na věčný život a doufá, že Boží sen o lidstvu se uskuteční v novém životě.

• **Láska všechno vydrží:** Láska je připravená přestát obtíže, odhodlaně vytrvat a je-li to nutné, pak se i vyrovnat s problémy. Nikdy se nevzdává, ani v té nejtemnější hodině. Mimořádné příklady takového postoje nacházíme v případech, kdy manželé navzdory obtížím pečují jeden o druhého. Rodiny přestojí i ty nejhrůznější situace plné bolesti, nemoci nebo finančních nesnází v duchu vzájemné podpory a lásky.

„Křesťanský ideál, a zejména v rodině, je láska všemu navzdory“ (AL,119).

5. Diskuze (20 min.)

- Kterou z těchto charakteristik lásky potřebujete ve svém životě nejvíc rozvíjet?
- A kterou ve své rodině?
- Která z nich bude podle vás nejnáročnější? Proč?

6. Vox populi (5 min.)

(VIDEOKLIP)

Jak uvést lásku do praxe: lidé nabízejí příklady, kdy se ve svém životě cítili milovaní.

7. Diskuze (20 min.)

- Kde jste zažili takovouto činnou lásku?

8. Vybidněte účastníky, aby vyplnili list s poznámkami

9. Zamyšlení on-line (5 min.)

Na základě textu z Listu Korint'ánům.

10. Čaj/káva

Shrnutí

Papež František nám chce pomoci, abychom pochopili křesťanské poselství o lásce. Čerpá z učení svatého Pavla, jak je zaznamenáno v jeho Prvním listu Korint'ánům.

Láska v rodině roste a mění se s tím, jak rostou a mění se sami lidé. Aby byla skutečná, nemusí být dokonalá. Můžeme se ale učit, jak jednat s druhými tak, abychom pomáhali lásce v růstu.

Láska je shovívavá: Nesmíme čekat, že se všechno vyvine tak, jak bychom chtěli. Být shovívavý a trpělivý znamená být váhavý v hněvu.

Láska je dobrosrdečná: Láska je víc než pocit. Je to i způsob, jak se chováme, zejména jak jednáme s druhými lidmi. Když někdo udělá pro druhého něco z lásky, nečeká, že za to něco dostane.

Láska nezávidí: Láska si cení úspěchů druhých lidí. „Osvobozuje se od hořké chuti závisti“ (AL,95).

Láska se nevychloubá a nenadýmá: Láska nám brání vidět se lepší než druzí lidé.

Láska nedělá, co se nepatří: Láska nás vede, abychom používali slova tak, jak to dělal Ježíš: abychom těšili a povzbuzovali, a ne ponižovali, zarmucovali nebo projevovali opovržení.

Láska nemyslí jen a jen na sebe: Láska nic nevyžaduje na oplátku.

Láska se nerozčiluje: Láska nereaguje popuzeně na chyby a selhání druhých lidí. Takové chování působí bolest a odcizení. Papež František naléhá, abychom v rodině nikdy nekončili den bez usmíření.

Láska zapomíná, když jí někdo ublíží: Když nás někdo zraní, není jednoduché odpustit. Vyžaduje to, abychom se pokusili pochopit jeho slabosti a zároveň si připustili, že i my máme svá slabá místa.

Láska všechno omlouvá: Papež František naléhá, aby lidé mluvili o druhých dobře a nepoukazovali na jejich chyby a slabosti.

Láska všemu věří: Pokud někoho milujeme, musíme mu důvěřovat. Když člověk ví, že se mu důvěřuje a že je doceněn, dokáže se otevřít a nic neskrývat. To pak ve vztahu vede ke vzájemnému růstu a otevřenému sdílení.

Láska všechno vydrží: Křesťanský ideál je láska, která se nikdy nevzdává.

Čtvrté setkání: Manželská láska rostoucí ke zralosti

„Prvotním místem pro setkání s Bohem je u většiny dospělých i dětí rodinný život. Pro křesťany je rodina první zkušeností s církví: ‚Domov by měl být první církví, kterou děti poznají, ve které si připomínají Boha a kde se jim pomáhá s modlitbou tím, co kolem sebe vidí.‘ Právě v rodině, ‚domácí církvi‘, poprvé žijeme své křesťanství, zjišťujeme, co patří ke křesťanskému životu, učíme se, čemu věřit a jaké hodnoty vyznávat, a rosteme v modlitbě“ (*Share the Good News*,83).

1. Přivítání, úvod a shrnutí (5 min.)

Vítejte na našem čtvrtém setkání. Doposud jsme se zabývali realitou rodinného života, svým vlastním ideálem života v rodině a praxí rodinné lásky. Dnešní výklad má dvě části. V té první se podíváme na to, co papež František říká o sexualitě mezi manžely, kteří se navzájem milují. Potom se zaměříme na vztahy mezi rodiči a dětmi a vyslechneme si, co papež říká rodičům, prarodičům a dalším důležitým dospělým lidem v dětském životě. Zkusíme si ještě připomenout, jaká jsou naše pravidla pro dobrou diskuzi?

2. Dětské výtvary – výstava (10 min.)

Na zdech visí vybrané obrázky, které vytvořily děti ze třídy připravující se na první svatě přijímání, a ukazují, jak děti zakoušejí lásku v rodině. Účastníci jsou vybídnuti, aby si výstavu prošli. Pokud toto z nejrůznějších důvodů není možné zařídit, ukažte jim krátký videoklip sestavený z takových obrázků od irských dětí anebo tyto obrázky stáhněte a vhodně vystavte. Sadu s reprodukcemi dětských kreseb si lze opatřit od pořadatelů Světového setkání rodin.

3. Diskuze (15 min.)

- Co vás na těchto kresbách nejvíc upoutalo?
- Co odpovídalo vašim očekáváním?
- Překvapilo vás něco?
- V čem se shodují s tím, co jste sami prožívali jako děti?
- Jak se shodují s vaším současným životem?

4. Výklad podle *Amoris laetitia* (10 min.)

(VIDEOKLIP)

Manželská láska mezi mužem a ženou je podle papeže Františka nejvyšší formou přátelství. Má všechny vlastnosti dobrého přátelství: zájem o druhého, vzájemnost, intimitu, vřelost, věrnost a stálost. V manželství se muž a žena zavazují sdílet a utvářet celý život v nerozlučitelném a výlučném svazku. Papež František upozorňuje, že erotický rozměr lásky není „připuštěné zlo nebo břemeno, které se musí nést pro dobro rodiny“ (AL,152). Je třeba ho vnímat jako Boží dar, který manželský vztah obohacuje.

„Sexualita je neoddelitelně ve službě tohoto manželského přátelství, protože směřuje k tomu, aby druhý mohl žít svůj život plně“ (AL,156).

Papež František manžele vybízí, aby usilovali o docenění posvátnosti svého protějšku jako osoby, aniž by přitom pociťovali touhu vlastnit. Varuje před konzumním myšlením, které chce kupovat, vlastnit a spotřebovat, před myšlením, které nedokáže docenit krásu a vážit si jí, ale soustředí se jen na potěšení.

„Něha je projev té lásky, která se osvobozuje od sobecké touhy po sobeckém vlastnění. Přivádí nás k tomu, že před člověkem takřka pociťujeme chvění z nesmírné úcty a určitého strachu, abychom mu neuškodili nebo ho nepřipravili o jeho svobodu“ (AL,127).

Ve středu toho, co to znamená být křesťanskou rodinou, stojí otevřenost novému životu. Manželé, kteří přivádějí na svět dítě, jsou živým obrazem Boha, který stvořil a udržuje veškerý život. Láska dvou lidí, kteří jsou otevření novému životu, se nikdy nesoustředí jen na ně samotné, ale otevírá se druhým. Podle toho se pozná skutečná a vždy otevřená láska.

„Tato láska od samého začátku odmítá jakýkoli podnět k uzavírání se do sebe a otevírá se plodnosti, která ji prodlužuje za její vlastní existenci“ (AL,80).

Manželství ovšem nevzniklo jen kvůli plození dětí, ale také proto, aby se vzájemná láska vyjadřovala v prostředí závazného vztahu a skrze něj rostla a dozrávala. Provází ji vzájemná úcta a respekt, svoboda a něžnost, a je výlučná, věrná a otevřená novému životu.

„Manželství je také přátelství, které obsahuje známky typické pro vášeň, je ale vždycky zaměřeno ke stále pevnějšímu a intenzivnějšímu svazku“ (AL,125).

Rodiče přinášejí své děti ke křtu, kde se jim dostává daru víry. Víra je Boží dar a Bůh umožňuje, aby tento dar víry prostřednictvím rodičů dále rostl a rozvíjel se. Semínko zaseté ve svátosti může díky podpoře, povzbuzení a péči růst a rozkvétat. Dar víry nám nepatří, ale je nám svěřen, abychom o něj pečovali a živili ho.

„Ve výchově dětí musí mít své místo předávání víry. To je ztíženo současným životním stylem, pracovní dobou, složitostí dnešního světa, v němž se mnozí podřizují hektickému životnímu tempu, jen aby přežili. Přesto musí být rodina nadále místem, kde se děti učí osvojovat si důvody a krásu víry, modlit se a sloužit bližnímu“ (AL,287).

Rodiče jsou prvními a nejdůležitějšími vychovateli svých dětí. To nejdůležitější, co své děti učí, se týká lásky. Děti poznávají, co je to láska, když vidí, že je rodiče milují. Zakoušejí lásku v praxi, když pozorují, jak rodiče projevují svou lásku k nim i sobě navzájem. Rodičovská láska k dětem i k partnerovi je nejlepším příkladem toho, jak vypadá láska Boží. Vzájemná láska mezi rodiči je pro děti stejně důležitá jako láska každého z rodičů k dětem. Tam, kde z jakéhokoli důvodu žije dítě jen s jedním rodičem, je pro něj nejlepším příkladem lásky Boží láska tohoto rodiče. Papež František nám zároveň připomíná, jak nesmírně důležitý je širší rodinný kruh, který dítěti poskytuje další zkušenosti lásky.

„Každé dítě má právo přijímat lásku matky a otce; pro jeho celistvé a harmonické zrání jsou oba nezbytní. [...] Nejde jen o lásku otce a matky každou zvlášť, ale o lásku mezi nimi, která je zakoušena jako pramen vlastní existence, jako útulné hnízdo a jako základ rodiny“ (AL,172).

Když dítě poznává, že se může na své rodiče spolehnout a že oni ho vždycky budou milovat bez ohledu na jeho chyby a selhání, učí se důvěře. Pokud má dítě důvody, aby o tom pochybovalo, působí mu to zranění a řadu emočních problémů, které mu velice znesnadňují dozrávání. Zároveň pro něj bude v dospělosti nesmírně obtížné důvěřovat druhým osobám i Bohu.

Dospělí předávají dětem svou víru nejrůznějšími způsoby, vědomě i nevědomě. Pokud dítě zakouší úctu a respekt, péči o druhé lidi, štědrost a velkorysost i činný soucit, učí se, jak druhým lidem projevovat úctu a respekt, štědrost a soucit. Pokud ale zakouší hněv, rozmrzelost, zášť, žárlivost nebo násilí, učí se ve vztahu k druhým lidem nízkému jednání, hrubosti a netrpělivosti.

Důležité je vést děti k tomu, aby si uvědomovaly, co provedly špatného, a prosily za odpuštění. Děti, které jsou s láskou korigovány, cítí, že o ně někdo pečuje. Malé děti bývají obvykle soustředěné jen na sebe, protože ještě nemají zkušenosti s širším světem. Potřebují pomoc, aby si uvědomily, že ve světě jsou také jiní lidé a i ti mají potřeby, které je třeba naplnit.

Není snadné vychovávat děti k tomu, aby se dobře rozhodovaly, a tak snáze poznaly, co mají dělat a čeho se vyvarovat ve chvíli, kdy už nad nimi rodiče nebudou držet ochrannou ruku. Nestačí totiž pochopit v intelektuální rovině, co je „správné“ a co „špatné“, ale vědomí toho, co je dobré, a zároveň silnou touhu to uskutečňovat je třeba mít zakořeněné hluboko v nitru.

„Rodina je první škola lidských hodnot, kde se člověk učí správně užívat svobodu. Některé sklony se rozvíjejí v dětství a zakoření se tak hluboko, že přetrvávají celý život jako vnitřní náklonnost k některým hodnotám nebo jako přirozený odpor k určitým způsobům jednání“ (AL,274).

„Jakkoli nám svědomí podává určitý morální soud, mají tu a tam větší moc jiné, pro nás přitažlivé věci, pokud se v nás ovšem rozumem přijaté dobro už nezakořeno jako hluboký afektivní sklon. Ten pak coby zalíbení v dobru má větší váhu než jiné přitažlivé věci a vede nás k úsudku, že to, co jsme pochopili jako dobré, je dobré také ‚pro nás‘ zde a nyní“ (AL,265).

V době, která sexualitu tolik trivializuje, je velice důležitá kvalitní sexuální výchova přiměřená danému věku. Je třeba ji vnímat v kontextu výchovy k lásce a vzájemnému sebedarování. Mladí lidé potřebují pomoc, aby si uvědomili, že jsou zahrnuti poselstvími, která neslouží jejich růstu ke zralosti. Potřebují pomoc, aby hledali a rozpoznávali pozitivní vlivy, a naopak aby opovrhovali těmi, které ochromují jejich schopnost skutečně milovat. Hlavní úlohu v tomto sehrávají rodiče.

„Sexuální výchova by měla také zahrnovat úctu a ohled na rozdílnost, která každému ukazuje možnost překonávat uzavřenost vlastních omezení a otevírat se přijetí druhého. [...] Jenom když se člověk zbaví strachu z rozdílnosti, může dosáhnout osvobození od imanence svého bytí a od okouzlení sebou samým“ (AL,285).

5. Diskuze (20 min.)

- Co mě na tomto výkladu nejvíc oslovilo?
- Jak se to vztahuje k mému životu?

6. Vybídněte účastníky, aby vyplnili list s poznámkami

7. Zamyšlení (5 min.)

Opírá se o myšlenku, že jméno, které svému dítěti dáme, si Bůh pamatuje navždy.

8. Čaj/káva

Shrnutí

Manželská láska se projevuje hlubokým přátelstvím a také erotickou láskou, která manželům umožňuje růst a dozrávat. Patří k ní výlučnost, celoživotní závazek a otevřenost k daru nového života v dětech.

Papež František říká, že v manželství je erotická láska dobrá sama o sobě, a pokud se projevuje vzájemnou úctou a vědomím posvátnosti druhé osoby, pomáhá lásce, aby se prohlubovala a aby manželé posilovala v jejich přátelství a oddanosti.

Otevřenost novému životu stojí v srdci toho, co to znamená být křesťanskou rodinou. Láska se nikdy nesoustředí sama na sebe, ale vždy je otevřena druhým. Manželé, kteří přivádějí na svět dítě, jsou živým obrazem Boha, Stvořitele veškerého života.

Manželství nevzniklo jen kvůli plození dětí, ale proto, aby se partnerská láska mohla projevat v prostředí oddaného vztahu a aby skrze její projevy rostla a rozvíjela se vzájemná láska, úcta a porozumění.

Děti přijímají dar víry skrze křest a rodiče jsou prvními a nejdůležitějšími lidmi, kteří jejich víře pomáhají růst a rozvíjet se. Všichni ostatní, jako například ti, kdo učí na katolických školách, kněží a další pastorační asistenti ve farnostech, jim v této úloze pomáhají.

Od rodičů děti poprvé poznávají, co to znamená milovat a být milován, a tak mohou růst a dospět, aby byly schopné vztahovat se v lásce a důvěře ke druhým lidem i k Bohu.

Rodiče předávají víru nejenom tím, co říkají, ale také tím, co dělají, jakými lidmi jsou a jakými hodnotami se v životě řídí.

Tam, kde se sexualita trivializuje, je zvláště důležité, aby se dětem dostalo sexuální výchovy přiměřené jejich věku a vývojovému stadiu, a ony tak dokázaly rozpoznat negativní a pozitivní poselství, která dnes zahrnují mladé lidi.

Páté setkání: Z Božího milosrdenství není nikdo vyloučen

„Nezbytné je skutečné přijetí, které přesahuje veškeré rozpaky nebo pocit odcizení. Každý má druhým co nabídnout. Ti, kdo se domnívají, že pro druhé nic nemají, bývají často obdařeni instinktem a porozuměním, které jim mohou otevřít nové obzory života pro druhé. Víra nemá být další oblastí, ve které se lidé mohou cítit o něco ochuzeni. Pokud se rodina rozpadne, je užitečné pomoci jejím příslušníkům, aby si uchovali pocit rodinného společenství i tehdy, když spolu už nežijí. Křesťanské společenství se definuje tím, jak dobře pečuje o rodiny v nouzi“ (*Share the Good News*, 121).

1. Přivítání, úvod a shrnutí (5 min.)

Vítejte při našem pátém setkání. Doposud jsme se zabývali realitou rodinného života, přemýšleli jsme o křesťanském ideálu a zkoumali jsme význam toho, jak se láska žije v rodině.

Dnes se podíváme na rozdíl, který všichni prožíváme mezi ideálem a realitou naší rodinné zkušenosti. Nikdo z nás není dokonalý, všichni jsme ale zahrnuti v Boží lásce a milosrdenství. Podíváme se na otázky, které nám předkládá papež František, abychom se skutečně zamysleli nad láskou a milosrdenstvím, které nikoho nevyklučují. A budeme se zabývat také tím, co papež říká o důležitosti doprovázení novomanželů a těch, kdo se připravují na manželství.

2. Vox populi (10 min.)

(VIDEOKLIP)

Výběr krátkých rozhovorů s lidmi o jejich různých zkušenostech z rodinného života. Mezi respondenty by se měli objevit: manželé, kteří prošli velkými zápasy, ale přestáli je; pár, jehož manželství nevydrželo; rodiče, kteří se rozhodli žít nesezdaní; pár žijící ve druhém manželství; homosexuální muž nebo žena; člověk vychovávající dítě sám apod.

3. Diskuze (15 min.)

- Co vám tyto příběhy sdělují?

4. Výklad – I. část: Uskutečňování Božího milosrdenství (10 min.)

(VIDEOKLIP)

Papež František v *Amoris laetitia* zdůrazňuje, že Boží milosrdenství a slitování jsou určeny všem lidem, bez ohledu na jejich rodinný stav, pohlaví, barvu kůže, věk nebo společenské postavení. Ježíš projevoval svůj zájem a milosrdenství všem lidem, zejména těm na okraji, i když svým životem nijak nedávali najevo, že by věřili jeho učení nebo přijímali jeho hodnoty. Po nás se naléhavě žádá, abychom dnes se stejnou péčí a slitováním navazovali vztahy se všemi rodinami – i s těmi, které nesplňují ideály Ježíšova učení.

„Ačkoli církev stále předkládá dokonalost a volá k plnější odpovědi Bohu, musí pozorně a starostlivě doprovázet své nejslabší děti, které trpí zraněním a ztrátou lásky, aby jim vrátila důvěru a naději jako světlo přístavního majáku nebo jako pochodně, která je nesena mezi lidmi, aby svítila těm, kteří si spletli cestu nebo se ocitli v bouři“ (AL,291).

Papež František nás vybízí, abychom přijali, že i v nedokonalých situacích je přítomné dobro. Rodiny, které na pohled neodpovídají ideálu, mohou být přesto místem, kde nechybí láska, péče o druhé a služba společenství, v němž žije rodina. Církev se drží ideálu manželství jako oddaného a trvalého svazku mezi mužem a ženou, kteří jsou otevření novému životu. Zároveň ale musí podporovat také rodiny, které tento ideál nesplňují. „Činnost církve se často podobá práci v polní nemocnici“ (AL,291).

Všechny soudy činěné z prostředí vně konkrétní rodinné situace se mohou ocitnout v pasti, protože neberou v potaz komplexní realitu, kterou si člověk zvenčí nikdy ani nemůže být schopen uvědomit. Zároveň se lidé kvůli své situaci často cítí pod velkým tlakem a reakce, která jim působí ještě větší úzkost, proto neodpovídá duchu křesťanství.

Rozhodnutí pro občanský svazek nebo pro nesezdané soužití mnohdy nebývá motivováno předsudky anebo odporem vůči svátostnému poutu, ale stojí za ním jen kulturní nebo praktické důvody. Lidé se často rozhodují „žít spolu“, protože mají nechuť ke všemu institucionalizovanému, anebo kvůli praktickým důvodům, jako jsou náklady na svatební obřad, chybějící vhodné bydlení nebo nemožnost získat trvalou a dobře placenou práci. V těchto situacích se po nás žádá, abychom takové lidi přijali tak, jak Ježíš přijal samařskou ženu u studny. Reagoval na její touhu po skutečné lásce, aby ji osvobodil od temnoty, která provázela její život, a přivedl ji k plné radosti evangelia.

„Celé dějiny církve prostupují dva způsoby myšlení: vyloučit a znovu začlenit [...]. Už od jeruzalémského koncilu byla cesta církve vždycky cestou Ježíšovou: milosrdenství a začlenění [...]. Cestou církve je nikoho nezavrhnout navěky; vylévat Boží milosrdenství na všechny lidi, kteří o ně s upřímným srdcem prosí [...]. Neboť skutečná láska je vždycky nezasloužená, bezpodmínečná a nezištná“ (AL,296).

Každému člověku můžeme pomoci, aby našel svou pravou cestu, jak mít podíl na životě církve a jak zakoušet nepodmíněné Boží milosrdenství, které Ježíš projevoval lidem okolo sebe. Duch Svatý má nezměrnou moc působit v lidech za všech okolností, pokud ovšem dokážeme najít a otevřít vhodné komunikační cesty. Tam, kde lidé svými slovy nebo skutky projevují něco jiného než to, co učí církev, nám papež František radí, abychom jim nabídli možnost přijít do styku s hodnotami evangelia skrze účast na modlitebních setkáních nebo charitativních a společenských iniciativách. Důrazně ale připomíná: Vždycky pro ně nechte dveře otevřené! Zmiňuje se také o tom, jak složité je posuzovat „hříšnost“ nějaké situace. V otázce mravní odpovědnosti vždycky musíme vzít v potaz citovou nedospělost jedince nebo další psychologické a sociální faktory, které umenšují jeho mravní provinění, nebo ho dokonce redukují na minimum. Papež pak cituje *Katechismus katolické církve*, který se zmiňuje o tom, že:

„odpovědnost za nějaké jednání může být snížena a dokonce potlačena neznalostí, roztržitostí, násilím, strachem, návyky, bezuzdnými vášněmi a jinými psychickými nebo sociálními činiteli“ (KKC,1735)“ (AL,302).

I v situacích naprostého selhání může jedinec nebo i oba partneři činit to, co je v dané chvíli tou nejvelkorysejší odpovědí na Boží volání, jaké jsou schopni. Ať už se ale člověk nachází v jakémkoli období, vždycky se jedná jen o jednu konkrétní etapu jeho cesty a před ním je spousta příležitostí ke změně a nových období růstu. Každý z nás se může rozhodnout něco dělat, nebo nedělat, soudit upřímnost a význam takového rozhodnutí smí ale jedině Bůh.

„Malý krůček uprostřed velkých lidských omezení může být Bohu milejší než zvnějšku korektní život toho, který prožívá své dny, aniž by čelil vážným těžkostem“ (AL,305).

Naše svědomí hraje při rozhodnutí o tom, co je v našem konání správné a co špatné, klíčovou úlohu. Je třeba lidem pomáhat, aby to, co mají dělat, rozlišovali tak, že budou naslouchat svému vnitřnímu hlasu a nenechají se přitom vyrušovat bezpočtem hlasů křičících na ně zvenčí. Můžeme lidi vést k úvahám o tom, jak svůj vnitřní hlas sytí, aby k nim mluvil slovy Kristova evangelia, a ne slovy evangelia světa. Svědomí neznamená dělat to, co se nám zachce. Patří k němu také to, abychom do svého setkání s Bohem vnášeli objektivní a někdy nesnadné problémy. Například „rozvedení a znovu sezdání by si měli klást otázky: jak se chovali ke svým dětem, když se manželství dostávalo do krize; v jaké situaci se nachází opuštěný partner; jaké důsledky má nový vztah pro zbytek rodiny a společenství věřících; jaký příklad dává nový vztah mladým lidem, kteří se mají připravovat na manželství“ (AL,300). Je to rozhovor, který o těchto otázkách vedeme před Bohem a s Bohem a který vždycky zohledňuje také učení církve, to, jaký má moje rozhodnutí dopad na druhé lidi, a tak dál. Jsme povoláni k tomu, abychom všechny, kdo přijímají osobní odpovědnost za svá rozhodnutí a činy a žijí s jejich důsledky, doprovázeli s Kristovou něžností.

5. Diskuze (20 min.)

- Jaký dojem máte z těchto slov papeže Františka?
- Co je podle vás nejobtížnější? A co dodává nejvíc odvahy?

6. Výklad – II. část: Podpora snoubenců a novomanželů

Papež František zdůrazňuje, že do pomoci snoubencům v přípravě na manželství se má zapojovat celé společenství. Z tohoto důležitého díla podpory mladých lidí, kteří rostou ve vzájemné lásce, může zároveň křesťanské společenství mnoho získat. Ta nejlepší příprava na manželství probíhá už od dětství v prostředí milující rodiny.

Od mladých snoubenců se nečeká, že budou odborníky na veškeré detaily obsažené v katechismu. Mnohem důležitější je, aby čerpali křesťanské hodnoty a dobré rady od lidí, kdo sami odvážně a velkoryse žijí v manželství. Velice užitečné může být i pořádání diskuzních skupin a nejrůznějších volitelných přednášek na témata, která mladé lidi upřímně zajímají.

„Když se člověk učí někoho milovat, nemůže improvizovat ani to nemůže být záležitost nějakého krátkého kurzu těsně před svatební slavností. Každý člověk se ve skutečnosti připravuje na manželství už od svého narození. Všecko, co mu dala jeho rodina, mu má pomoci, aby se naučil znát sebe sama a uměl učinit plné a definitivní rozhodnutí. Pravděpodobně přicházejí ke svatbě lépe připraveni ti, kdo se naučili od svých rodičů,

co je to křesťanské manželství, pro které se oba rozhodli bezpodmínečně a na svém rozhodnutí stále trvají“ (AL,208).

Snoubence je třeba důrazně pobízet, aby spolu diskutovali o tom, co od manželství očekávají, jak rozumějí lásce a závazku, co čekají od druhého a jaký život spolu chtějí mít. Tyto rozhovory jim mohou pomoci odhalit, co mají společného, případně zda je vůbec něco spojuje, a vyvarovat se toho, aby se k manželskému poutu zavázali jen na základě touhy.

„Nikdy se nesmí povzbuzovat k rozhodnutí uzavřít manželství tam, kde nejsou zaručeny další motivace, které tomuto závazku dávají skutečné šance na stálost“ (AL,209).

Příprava na manželství se nemá soustředit jen na samotný svatební obřad jako na konec celé procedury, ale na manželství jako na celoživotní závazek postavený na vzájemné lásce. Je důležité poskytnout snoubencům to, co by mohli potřebovat: místa, osoby i služby, na která se v případě potřeby mohou obrátit. Stejně tak je důležité upozorňovat je na to, že se jim nabízí svátost smíření.

Papež František se zmiňuje o některých konkrétních problémech, kterým jsou novomanželé vystaveni:

- Učí se přijímat odlišnosti svého protějšku.
- Jsou odloučení od svých rodičů.
- Reagují na narození prvního dítěte.
- Potýkají se s finančními a dalšími praktickými otázkami.

Pak jsou tu i příležitostné krize, které rodiny přepadají v různých etapách a různými způsoby:

- Stres z výchovy dětí v nejrůznějších údobích jejich vývoje od raného dětství po dospívání a nutnost vyrovnat se s tím, že se děti nakonec odstěhují a zahájí dospělý život.
- Emoční, sociální nebo duchovní problémy.
- Nutnost učit se překonávat rozdíly a odpouštět.
- Problémy v zaměstnání.

Nesnáze se čas od času kvůli lidské slabosti objevují v každé rodině. Důležité je, aby se manželé učili být v očekáváních týkajících se partnera realističtí a aby poznávali a respektovali jeho silné i slabé stránky.

„Tanec v této mladé lásce, postupující krok za krokem vpřed, tanec s obdivným pohledem plným naděje, nesmí ustát. Během doby zasnoubení a v prvních letech manželství má naděje sílu kvasu, vidí dál než jen na neshody, konflikty, nahodilosti, nabízí stále širší pohled na svět. [...] Sama tato naděje nás vyzývá, abychom žili naplno v přítomnosti, abychom se svým srdcem nasadili pro rodinný život, protože nejlepší způsob, jak připravovat a zajišťovat budoucnost, je žít dobře v přítomnosti“ (AL,219).

Tím nejlepším prostředím pro doprovázení rodin prožívajících nesnáze je rodina: jejich vlastní, anebo nějaká jiná. Zkušené a vyškolené manželské páry mohou být pro druhé obrovskou pomocí a je nesmírně důležité, aby ti, kdo o to mají zájem, mohli takové školení snadno absolvovat. Tyto páry svou službou zprostředkovávají rodinám, které

potřebují pomoc, Boží milosrdenství a péči. Papež František zároveň zdůrazňuje, jak je důležité, aby novomanžele podporovalo i jejich farní společenství.

7. Diskuze

- Co vám při přípravě na manželství nejvíc pomohlo?
- Pokud máte za sebou nějaké těžké období, co vám při něm nejvíc pomohlo?
- Myslíte si, že vy sami nebo vaše farnost můžete nějak pomoci dalším sezdaným dvojicím nebo těm, kdo se připravují na manželství?

8. Vybidněte účastníky, aby vyplnili list s poznámkami

9. Zamyšlení (5 min.)

10. Čaj/káva

Shrnutí

I. část

Papež František nás upozorňuje na nekonečné Boží milosrdenství, které dosahuje ke každému člověku bez ohledu na to, jaký je nebo co spáchal. Ježíš nám ukázal, jak Boží milosrdenství působí, když se obracel ke všem lidem v nouzi a zejména k těm vytlačovaným na okraj. My jsme dnes povoláni, abychom jednali také tak. Církev se drží ideálu křesťanského manželství, je ale povolána pomáhat všem rodinám a nabízet jim svou podporu a porozumění.

Není moudré soudit zvenčí nějakou situaci, aniž bychom si byli plně vědomi všech faktorů, které ovlivnily účastníky při rozhodování, a skutečností, které existují mimo náš horizont.

Uprostřed všeho, co je v životě zaměstnává a rozptyluje, potřebují lidé pomoc, aby rozpoznali, co od nich Bůh žádá, aby dokázali zaslechnout vnitřní hlas svědomí mezi bezpočtem jiných hlasů, které se dožadují jejich pozornosti. Důležité je uvědomovat si, že lidé na Boží volání v daném momentě možná odpovídají nejlépe, jak jen dokážou. Vždycky musíme reagovat tak, jak to dělal Ježíš, milosrdně a s porozuměním.

Lidé se do každodenního života místní církve mohou zapojovat nejrůznějšími způsoby: při modlitebních setkáních nebo charitativních a společenských iniciativách. Musíme pro ně vždy nechat otevřené dveře!

II. část

Křesťanská společenství jsou povolána doprovázet snoubence při přípravě na manželství. Nejužitečnější jsou programy nabízené v duchu křesťanské lásky a starostlivosti, které mladým lidem pomáhají otevřeně diskutovat o svých nadějích a obavách týkajících se manželského života a zároveň jim poskytují dobré rady.

Mladí lidé potřebují odhalovat při otevřené diskuzi, zda je jejich vzájemná přitažlivost založena na skutečně oboustranně sdílených zájmech a starostech. To je zdravý základ pro manželství.

Důležitá je také péče o novomanžele, kteří se manželskému životu teprve přizpůsobují. Nejlepším místem pro takovou pomoc jsou vlastní nebo jiné rodiny.

Musíme novomanželům pomáhat, aby rozpoznali problémy, kterým budou čelit, a s nadějí hleděli do budoucnosti. Důležitou úlohu zde sehrávají farnosti.

Dovedností, které pro mladé manželské páry mohou mít velikou hodnotu, je celá řada. V jejich dosažení jim mohou pomoci jiné manželské páry, které jsou vyškolené k takové službě.

Šesté setkání: Evangelium naděje pro naše rodiny

„Rodiče, opatrovníci a prarodiče se učí, že rodinné okamžiky jsou samy o sobě posvátné. Rodinné rituály budují vědomí rodiny jako společenství. Drobnosti, kterými rodiče učí své děti a projevují jim lásku, péči a starostlivost, už přímo přispívají k růstu dětí. Umožnit dítěti, aby vytušilo, co to znamená prožívat důvěru, štědrost, něhu a naději, je samo o sobě veliký dar. Jedná se o skutečnou preevangelizaci. Pomoci mu, aby pochopilo, že i ono samo může být vlídné, odpouštět, mít čisté srdce, projevovat soucit a přinášet pokoj, znamená skutečně hlásat radostnou zvěst Ježíše Krista. Modlit se se svými dětmi za všechno, co patří k realitě života, je posvátný čin. Pokud si rodiče se svými dětmi den co den hrají, také to je posvátné“ (*Share the Good News*,120).

1. Přivítání, úvod a shrnutí (5 min.)

Vítejte při našem posledním setkání. Celou sérii dnes chceme zakončit s nadějí. Uslyšíme několik lidí, kteří nám povyprávějí, jak se snažili vnášet do své rodiny lásku: lidi staré i mladé, sezdané i svobodné apod. Podíváme se hlouběji na spiritualitu rodiny a vyslechneme si rady papeže Františka k tomu, jak prakticky vést každodenní život a uskutečňovat lásku v rodině.

2. Vox populi (5 min.)

(VIDEOKLIP)

Výběr krátkých rozhovorů se staršími lidmi, kteří hovoří o tom, co jim pomohlo, aby jejich láska a závazek vydržely po celý život, a jakou radu chtějí předat mladé generaci.

3. Diskuze (15 min.)

- Co vám tyto příběhy sdělují?
- Co je podle vás v životě respondentů nejdůležitější?
- V čem vidíte znamení naděje pro svou vlastní rodinu?

4. Výklad – I. část: Spiritualita rodinného života

(VIDEOKLIP)

Spiritualita rodiny je spiritualita společenství. Rodinný život provázejí tisíce drobných skutků, kdy dáváme, nebo si bereme, dělíme se, nebo se zříkáme a kdy klademe potřeby druhého před své vlastní. Uprostřed této reality darované a sdílené lásky je vždycky přítomna Boží láska.

„Lidské osobnosti je vlastní a vrozená sociální dimenze“ (AL,316). Náš růst k úplnému naplnění potenciálu lidské bytosti se nejlépe uskutečňuje ve vztahu s druhými lidmi. Prvním místem, kde máme příležitost prožívat společenství a růst v něm, je rodina.

„Je možné nalézt každý den několik minut, abychom se spojili před živým Pánem, řekli mu věci, které nám dělají starosti, modlili se za potřeby rodiny, za někoho, kdo prochází těžkým obdobím, prosili ho o pomoc v lásce, děkovali mu za život a dobré věci, poprosili Pannu Marii, aby nás chránila svým mateřským pláštěm“ (AL,318).

Všechny momenty rodinného života, ať už jsou to chvíle utrpení a bolesti, anebo radosti a oslavy, jsou příležitostí k tomu, abychom se spojili mezi sebou navzájem a také s Bohem. Rodina, v níž se sdílí a projevuje láska, je obrazem lásky mezi Otcem, Synem a Duchem Svatým – v Trojici, a Boží láska je v ní vždycky přítomná.

„Proto chtít vytvořit rodinu znamená mít odvahu být součástí Božího snu, odvahu snít s ním, odvahu budovat s ním, odvahu hrát s ním tento příběh o budování světa, ve kterém se nikdo necítí sám“ (AL,322).

Rodina, ve které se pečuje o život, má podíl na Božím stvořitelenském díle. Rodiny jsou otevřené životu nejen tak, že nový život přivádějí na svět, ale také tím, že skýtají pohostinnost a péči jiným lidem, zejména těm v nouzi. Rodina žije svou spiritualitu tehdy, když dopřává růst lásce v rodinné buňce, ale také tehdy, když s láskou nabízí svou pomoc ostatním. Papež František zároveň zdůrazňuje, že rodina hraje zásadní úlohu při rozvíjení postojů a hodnot, které nás vedou k péči o náš společný domov, Zemi.

Rodina je místem, kde se prvně probouzí dětská víra. Ačkoli rodiče chtějí pro své děti to nejlepší, přinášejí je ke křtu a doprovázejí jejich první krůčky při rozvíjení víry, dobře vědí, že svou vlastní víru nemohou dětem vnutit. Děti musejí mít s vírou své vlastní zkušenosti. Potřebují symboly, akce a příběhy. Rodiče ani jiní lidé nemohou dětem svou víru vnutit. Dětská víra se živí zkušeností modlitby a tím, že jsou jí nablízku symboly, jako například nábožensky orientovaná výtvarná díla, takže dítě začíná samo poznávat, že víra je cosi přitažlivého a krásného. Zvláště důležité jsou chvíle rodinné modlitby, při nichž je příležitost číst Písmo svaté a uvažovat o něm.

Každodenní život nabízí okamžiky, které jsou samy o sobě příležitostí k modlitbě anebo k rozvíjení vědomí Boží přítomnosti. Zde zmiňme jen několik příkladů, existují i mnohé další:

- Modlete se požehnání před jídlem a díkůvzdání po něm, zejména jíte-li společně.
- Buďte dětem nablízku a doprovázejte je, když se připravují na první svatou zpověď, první svaté přijímání a biřmování.
- Vybízejte děti, aby si vytvořily modlitební koutek (budou ho už znát například ze školy). Mohou do něj umístit předměty, které se pojí s různými obdobími a pomáhají soustředit se při modlitbě.
- Podněcujte je, aby si v každém ročním období všímaly přírodních krás a vnímaly přírodu jako Boží dílo.
- Ukazujte jim, jak mohou přispět k péči o životní prostředí, které je Božím darem nejenom pro nás, ale pro každého, kdo teď žije na naší planetě, i pro ty, kdo přijdou po nás.

- Připomínejte dětem, aby se modlily za rodinné příslušníky, kteří už zemřeli, jsou s námi nadále spojeni a patří k Boží rodině.
- Povídejte si s dětmi o tom, jak jste prožili den vy a jak ony, jak se snažily milovat své bližní. Je možné i přečíst kousek z Písma svatého.

5. Diskuze

- Co vám pomáhá udržovat vědomí, že Bůh je s vámi ve všem, co se ve vašem rodinném životě stane?
- Jak je důležité, aby děti měly příležitost zakoušet vědomí duchovního prožitku?
- Co byste poradili jiným rodinám?

6. Výklad – II. část: Tipy papeže Františka pro šťastnou rodinu

- Nikdy nezapomínejte říkat „Prosím“, „Děkuji“, „Promiň“ ... V dobrých časech se učte otevřenosti a komunikaci, abyste v nich mohli pokračovat, až přijdou problémy.
- Oslavujte chvíle štěstí a úspěchy jednotlivých osob, podpírejte se navzájem v těžkých životních obdobích. Doceňujte každý úspěch, i když se může zdát jen nevýznamný.
- Respektujte svobodu druhých lidí. Každý potřebuje mít prostor, a někdo ho potřebuje víc než ostatní. Vědomí, že někdo vnímá jejich osobní potřeby, dodává lidem pocit důvěry a vlastní hodnoty.
- Rozdávejte vlídné pohledy. Nikdy nepodceňujte význam pohledu lásky.
- Učte se odpouštět. Předtím než odpustíme druhým, se musíme naučit odpustit sami sobě. Neukvapujte se v poukazování na limity milované osoby.
- Naslouchejte starším příslušníkům své rodiny, když vyprávějí, a k tomuto naslouchání vybízejte zejména děti a dospívající.
- Nespěchejte s posuzováním lidí, jejichž situaci nemůžete plně pochopit.
- Vždycky si najděte čas na rodinnou modlitbu, i kdyby to mělo být jen pár okamžiků.

7. Diskuze (20 min.)

- Jaký dojem máte z těchto slov papeže Františka?
- Co z jejich obsahu je podle vás nejobtížnější?
- Odnese si z dnešního večera něco pro sebe? Co?

8. Vybídněte účastníky, aby vyplnili list s poznámkami

9. Zamyšlení (5 min.)

10. Čaj/káva